

[Jørgen Estrup]

hedspolitisk synspunkt, og det er noget, man bør gentage gang på gang.

Jeg tror ikke, at der var uenighed om den fremstilling, udenrigsministeren gav af nordområderne som noget, der nu var præget af spænding. Det tror jeg vi alle sammen kan være enige i, og det er selvfølgelig det, der er det beklagelige og årsagen til dagens debat.

Opbygningen i nordområderne er sket ikke mindst i 1980'erne og er jo et væsentligt led i såvel Sovjets som USA's strategi. Jeg tror derimod, der kan være forskellige opfattelser af, hvordan disse strategier skal vurderes, specielt i hvilket omfang de skal opfattes som henholdsvis offensive og defensive. Jeg kunne ikke høre i udenrigsministerens tale, at det faktisk også fra amerikansk side i visse sammenhænge opfattes sådan, at den nye amerikanske strategi er en offensiv strategi, og jeg må sige, at udenrigsministerens store vægt på det såkaldte GIUK-gab jo ikke deles af alle islandske autoriteter på dette område. Herom kan man bl.a. læse i den redegørelse for nordiske synspunkter, som Det Sikkerheds- og Nedrustningspolitiske Udvalg har givet i »Flådestrategier og nordisk sikkerhedspolitik«.

Med den seneste udvikling har man jo ikke mindst fra norsk side været betænkelig over en mulig NATO-strategi, som indebar, at atomrakter så at sige blev flyttet over fra det centrale Europa til nordområderne, og hvor man kunne forestille sig, at man overlod kommandoen over hidtidige USA-baserede raketter i nordområderne til NATO-kommando. Den type af strategiudvikling har naturligvis vakt uro i Norge, og den bør også vække uro hos os andre. Hvis det er NATO's svar på INF-aftalen, så må man nok sige, at INF-aftalen ikke rækker så langt, som vi i dag gerne vil tro den rækker.

Det er uklart, i hvilket omfang der eksisterer sådanne planer, og jeg synes, én ting i hvert fald er oplagt: i det omfang, NATO måtte basere sine a-våben i højere grad på sømilitære kræfter, er man med til at fremme en udvikling, der gør atomvåbensituationen vanskeligere. Det er en kendt sag, at atomvåben på skibe er langt vanskeligere at kontrollere end atomvåben på land. Men hele dette spørgsmål fører naturligvis til overvejelser om, hvad man fra dansk side kan gøre, hvad der er rimelige danske reaktioner i en situation, hvor spændingen øges i nordområderne. Jeg vil godt i den forbindelse pege

på, hvordan man i den tidligere omtalte publikation fra Det Sikkerheds- og Nedrustningspolitiske Udvalg netop fremhæver, at dette har betydning for dansk sikkerhedspolitik. Jeg citerer fra side 244, hvor man skriver:

»For den her førte diskussion er det imidlertid også tilstrækkeligt at pege på, at lokaliseringen af et problem af så afgørende betydning for begge parter strategi i de nordlige havområder allerede i sig selv kan forventes at øve indflydelse på de sikkerhedspolitiske perceptioner i de nordiske lande og befordre en fornemmelse af at være inddraget i et spændingsfelt, hvor der er så fundamentale stormagtsinteresser på spil, at det kan påvirke de nordiske landes varetagelse af egne interesser.«

Og selve redegørelsen i bind 1 af SNU-publikationen slutter så med, og jeg citerer fra side 275:

»De nordiske landes begrænsede indflydelse på den sømilitære udvikling gør, at udviklingens mest oplagte konsekvens er, at det – om muligt – er blevet endnu vigtigere for de nordiske lande at medvirke til en overordnet politisk proces, der kan forhindre, at det kommer til en militær konfrontation mellem de to supermagter eller deres allierede.«

Det er altså det, som bør præge vores diskussion i dag: Hvordan fremmer vi en sådan proces omkring afspændingen? Hvordan påvirkes NATO's strategi ud fra dansk sikkerhedspolitisk interesse, og hvilke initiativer bør vi i det hele taget fremme fra dansk side?

Det er klart, at vi her også fra radikal side må pege på, at vi ikke finder, at udenrigsministerens reaktion på Murmansk-talen var den rigtige reaktion. Det kan da meget vel siges, at de åbninger, som fandtes i Murmansk-talen, ikke var tilstrækkelige, at der kunne sættes spørgsmålstegn ved de havområder, som manglede, men realiteten er jo, at der peges på en række mulige initiativer og på en klar vilje til afspænding i regionen fra sovjetisk side. Et sådant initiativ kan man efter radikal opfattelse ikke blot sidde overhørig, og når udenrigsministeren med svagt ekko gentager Lord Carringtons udsagn omkring Murmansk-talen, så er det ikke tilfredsstillende. Det må i meget høj grad opfattes som passivitet fra dansk side, så at sige en deponering af vores holdning i NATO's generalstab, og det kan aldrig være fornuftig dansk sikkerhedspolitik.